

GUIOT

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)
28. marts 1996 *

I sag C-272/94,

angående en anmodning, som Tribunal correctionnel d'Arlon (Belgien) i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende straffesag mod

Michel Guiot,

Climatec SA som civilretligt ansvarlig arbejdsgiver,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EF-traktatens artikel 59 og 60,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, D.A.O. Edward (refererende dommer), og dommerne P. Jann og L. Sévon,

generaladvokat: G. Tesauo

justitssekretær: ekspeditionssekretær H.A. Rühl,

* Processprog: fransk.

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

- Ministère Public ved fuldmægtig Philippe Naze, auditorat du travail ved Tribunal de première instance d'Arlon

- den belgiske regering ved directeur d'administration Jan Devadder, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget

- den tyske regering ved Ministerialrat Ernst Röder, Forbundsøkonomiministeriet, som befuldmægtiget

- den luxembourgske regering ved conseiller de légation de 1re classe Nicolas Schmit, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget

- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Marie-José Jonczy og Hélène Michard, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der er afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 28. september 1995 af Michel Guiot og Climatec SA ved advokat André Bosseler, Arlon, af den belgiske regering ved Jan Devadder, af den luxembourgske regering ved advokat Luc Frieden, Luxembourg, og af Kommissionen ved Marie-José Jonczy og Hélène Michard,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 26. oktober 1995,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved dom af 1. september 1994 indgået til Domstolen den 29. september 1994 har Tribunal correctionnel d'Arlon i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af traktatens artikel 59 og 60.
- 2 Spørgsmålet er blevet rejst under en straffesag, der er rejst mod Michel Guiot som direktør for Climatec SA, Luxembourg (herefter »Climatec«), og mod Climatec selv som civilretligt ansvarlig arbejdsgiver, idet de er tiltalt for i perioden fra marts 1992 til marts 1993 at have undladt i henhold til belgisk lovgivning at betale bidrag til »timbres-fidélité« (en bonusydelse) og »timbres-intempéries« (en ydelse ved ledighed på grund af vejrlig) i forbindelse med, at Climatec har haft fire ansatte beskæftiget på en byggeplads i Arlon (Belgien). Det skyldige beløb for den pågældende periode andrager 98 153 BFR.
- 3 I henhold til den belgiske kollektive overenskomst af 28. april 1988 (herefter »overenskomsten«), der blev indgået i Commission Paritaire de la Construction (herefter »Commission Paritaire«) vedrørende »timbres-fidélité« og »timbres-intempéries«, og som blev gjort obligatorisk ved kongelig anordning af 15. juni 1988 (*Moniteur belge* af 7.7.1988, s. 9897) var disse fire arbejdstagere, der var beskæftiget i Belgien, omfattet af ordningen med »timbres-fidélité« og »timbres-intempéries«.
- 4 Ifølge overenskomstens artikel 2 skal alle virksomheder under Commission Paritaire indbetale et samlet bidrag på 9,12% — hvoraf de 9% er bestemt til tildeling af »timbres-fidélité« til deres arbejdstagere og 0,12% til at dække administrationsudgifterne — til »Fonds de sécurité d'existence des ouvriers de la construction«

(herefter »fonden«). I henhold til overenskomstens artikel 3 skal visse kategorier af virksomheder endvidere indbetale et bidrag på 2,1% til fonden, hvoraf 2% er bestemt til tildeling af »timbres-intempéries« til deres arbejdstagere og 0,10% til at dække administrationsudgifterne. I medfør af overenskomstens artikel 4, nr. 1, »beregnes (disse bidrag) på grundlag af 100% af arbejdstagerens bruttoløn.«

- 5 I Storhertugdømmet Luxembourg skal Climatec endvidere betale to typer bidrag til social sikring i denne stat for alle arbejdstagere, som er ansat hos virksomheden, herunder for arbejdstagere, der midlertidigt udfører arbejde i en anden medlemsstat.

- 6 For det første er det i artikel 1 i lov af 28. januar 1971 vedrørende ydelse af lønkomensation i tilfælde af ledighed på grund af vintervejrlig (*Mémorial A*, 1971, s. 36) bestemt, at i tilfælde af ledighed på grund af vintervejrlig i perioden 16. november til 31. marts har arbejdstagere ansat i byggebranchen krav på lønkomensation. I medfør af artikel 13 betales denne lønkomensation både for enkelte timers ledighed og for hele og på hinanden følgende dages ledighed. I medfør af artikel 15 fastsættes bruttoløbet pr. time normalt til 80% af arbejdstagerens bruttotimeløn.

- 7 For det andet er der med den storhertugelige anordning af 21. juli 1989 om almindelig gennemførelse af det 14. og 15. tillæg til den kollektive overenskomst for byggebranchen indgået mellem Fédération des entrepreneurs de nationalité luxembourgeoise og Groupement des entrepreneurs du bâtiment et des travaux publics på den ene side og Confédération luxembourgeoise des syndicats chrétiens og Confédération syndicale indépendante på den anden side (*Mémorial A*, 1989, s. 975) med virkning fra den 1. januar 1989 indført en pligt for arbejdsgiveren til ved årets slutning at betale et bidrag på 3% af bruttolønnen. Fra den 1. januar 1993 er dette bidrag forhøjet til 4% af bruttolønnen i henhold til artikel 18 og bilag IV til den storhertugelige anordning af 16. oktober 1993 om almindelig gennemførelse af den kollektive overenskomst for byggebranchen indgået mellem fagforbundene Onafhængige Gewerkschaftsbond Letzebuerg (OGB-L) og Letzebuenger Chreschtliche Gewerkschaftsbond (LCGB) på den ene side og Groupement des entrepreneurs du bâtiment et des travaux publics og Fédération des entrepreneurs de

nationalité luxembourgeoise på den anden side (*Mémorial A*, 1993, s. 1668). Dette bidrag ved årets slutning betales sammen med lønnen for december under forudsætning af, at den ansatte har været ansat i virksomheden et år på det tidspunkt, hvor bidraget forfalder (dvs. den 31.12.), og kan reduceres forholdsvis op til 100% på grund af fravær.

8 Da Tribunal correctionnel d'Arlon fandt, at straffesagens afgørelse afhang af fortolkningen af traktatens bestemmelser om den frie udveksling af tjenesteydelser, besluttede den at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»— Skal artikel 7, 7A, 59 og 60 i traktaten om Den Europæiske Union fortolkes således, at når en medlemsstat ved en kollektiv overenskomst, der ved kongelig anordning er gjort obligatorisk, har forpligtet alle virksomheder, der udfører arbejde på dens territorium eller kommer dertil for der at udføre arbejde under udøvelse af deres ret til fri udveksling af tjenesteydelser, til at betale arbejdsgiverbidrag til 'timbres-fidélité' og til 'timbres-intempéries', selv om der derved sker en dobbelt opkrævning, idet disse virksomheder i deres oprindelsesland er forpligtede til at betale bidrag, som dækker de samme risici og i praksis har det samme eller et lignende formål, udgør det en tilsidesættelse af disse artikler, for så vidt som denne foranstaltning indebærer en faktisk forskelsbehandling og således udgør en alvorlig hindring for gennemførelsen af den frie udveksling af tjenesteydelser på det indre marked uden grænser, idet denne forpligtelse medfører en ekstraudgift for fællesskabsvirksomhederne og således gør dem mindre konkurrencedygtige på den pågældende medlemsstats territorium?

— Nærmere bestemt: Er det foreneligt med EØF-traktatens artikel 59 (om restriktioner, der hindrer fri udveksling af tjenesteydelser over grænserne), at der pålægges en byggevirksomhed, der er etableret i en anden medlemsstat, og som udfører tjenesteydelser i byggebranchen i Belgien, en pligt til at betale 'timbres-intempéries' og 'timbres-fidélité' i henhold til den kollektive overenskomst af 28. april 1988, der blev gjort obligatorisk ved kongelig anordning af 15. juni 1988?«

- 9 Med dette spørgsmål ønsker den nationale ret i det væsentlige oplyst, om traktatens artikel 59 og 60 er til hinder for, at en medlemsstat pålægger en virksomhed, der er etableret i en anden medlemsstat, og som midlertidigt udfører arbejdsopgaver i den første stat, en forpligtelse til at betale arbejdsgiverbidrag til »timbres-fidélité« og til »timbres-intempéries« for de arbejdstagere, der har været beskæftiget med dette arbejde, når virksomheden allerede betaler lignende arbejdsgiverbidrag for de samme arbejdstagere og for de samme arbejdsperioder i den stat, hvor den er etableret.
- 10 Det bemærkes, at traktatens artikel 59 ikke blot kræver afskaffelse af enhver form for forskelsbehandling til skade for en tjenesteyder med hjemsted i en anden medlemsstat på grundlag af dennes nationalitet, men også ophævelse af enhver restriktion — også selv om den gælder uden forskel for såvel indenlandske tjenesteydere som tjenesteydere fra andre medlemsstater — der kan være til hinder for eller indelbære ulemper for den virksomhed, som udøves af en tjenesteyder med hjemsted i en anden medlemsstat, hvor denne lovligt præsterer tilsvarende tjenesteydelser, eller kan gøre denne virksomhed mindre tiltrækkende (jf. hertil dom af 25.7.1991, sag C-76/90, Säger, Sml. I, s. 4221, præmis 12, og af 9.8.1994, sag C-43/93, Vander Elst, Sml. I, s. 3803, præmis 14).
- 11 Det bemærkes endvidere, at selv når der ikke er foretaget en harmonisering på området, kan den frie udveksling af tjenesteydelser, som er et grundlæggende princip i traktaten, kun begrænses ved regler, der er begrundet i tvingende almene hensyn, og som gælder for enhver person eller ethvert selskab, der driver virksomhed på modtagerstatens område, og kun i det omfang, disse hensyn ikke tilgodeses i kraft af de bestemmelser, tjenesteyderen er undergivet i den medlemsstat, hvori denne er etableret (jf. bl.a. domme af 26.2.1991, sag C-180/89, Kommissionen mod Italien, Sml. I, s. 709, præmis 17, og sag C-198/89, Kommissionen mod Grækenland, Sml. I, s. 727, præmis 18, og ovennævnte dom i Vander Elst-sagen, præmis 16).
- 12 Hertil fastslog Domstolen i dom af 27. marts 1990 (sag C-113/89, Rush Portuguesa, Sml. I, s. 1417, præmis 18), at fællesskabsretten ikke er til hinder for, at medlemsstaterne lader deres lovgivning eller de kollektive overenskomster vedrørende mindsteløn, der er indgået mellem parterne på arbejdsmarkedet, gælde for alle, som udøver en lønnet beskæftigelse, herunder af midlertidig karakter, på deres

områder, uanset i hvilken medlemsstat arbejdsgiveren er etableret, og at fællesskabsretten heller ikke opstiller noget forbud mod, at medlemsstaterne træffer passende foranstaltninger til at sikre en overholdelse af sådanne regler.

- 13 Det skal herefter undersøges, om kravene i den belgiske lovgivning virker som en hindring for den frie udveksling af tjenesteydelser, og — i givet fald — om der inden for den pågældende type virksomhed er tvingende almene hensyn, der begrundet en sådan hindring for den frie udveksling af tjenesteydelser. I bekræftende fald skal det endvidere undersøges, om disse hensyn ikke allerede er tilgodeset ved reglerne i den stat, hvor tjenesteyderen er etableret, og om det samme resultat ikke kan opnås ved mindre indgribende regler.
- 14 Det bemærkes for det første, at nationale bestemmelser, der forpligter arbejdsgiveren til som tjenesteyder i traktatens forstand at betale arbejdsgiverbidrag til værtsstatens sociale sikringsfond ud over de bidrag, som han allerede har betalt til den sociale sikringsfond i den stat, hvor han er etableret, pålægger ham en ekstra økonomisk byrde, således at han ikke i konkurrencemæssig henseende er ligestillet med arbejdsgivere etableret i værtsstaten.
- 15 Det må derfor fastslås, at en sådan lovgivning — også selv om den gælder uden forskel for såvel indenlandske tjenesteydere som tjenesteydere fra andre medlemsstater — kan udgøre en hindring for den frie udveksling af tjenesteydelser i traktatens artikel 59's forstand.
- 16 Det skal dog bemærkes, at det almene hensyn til at yde arbejdstagerne i byggebranchen en social beskyttelse på grund af de særlige forhold i denne branche kan udgøre en tvingende grund, der berettiger en sådan hindring for den frie udveksling af tjenesteydelser.

- 17 Dette er imidlertid ikke tilfældet, hvis de pågældende arbejdstagere har den samme eller en i det væsentlige tilsvarende beskyttelse i de arbejdsgiverbidrag, som arbejdsgiveren allerede betaler i den medlemsstat, hvor han er etableret.
- 18 Det påhviler herefter den forelæggende ret at undersøge, om de krav, der stilles i lovgivningen i etableringslandet, dvs. i det foreliggende tilfælde Storhertugdømmet Luxembourg, svarer til eller i det mindste ligner dem, der stilles i lovgivningen i den stat, hvor tjenesteydelsen præsteres, dvs. i det foreliggende tilfælde Kongeriget Belgien.
- 19 Hertil bemærkes, at den forelæggende ret i det præjudicielle spørgsmål har lagt vægt på, at de pågældende belgiske og luxembourgske bidrag faktisk dækker de samme risici og har et lignende eller endog helt identisk formål.
- 20 Denne konstatering understøttes af sagens akter og de oplysninger, der er fremlagt i besvarelse af Domstolens skriftlige spørgsmål, samt af indlæggene for Domstolen. Det fremgår heraf, at selv om den luxembourgske lovgivning er forskellig fra den belgiske, særligt hvad angår bidragenes procentsatser og de nærmere bestemmelser om deres betaling, indeholder de begge mekanismer, der dels skal beskytte arbejdstagerne i byggebranchen mod risikoen for arbejdets ophør og dermed mod tab af indtægt på grund af vejrlig, dels skal belønne, at de bliver i den pågældende branche.
- 21 Da den sociale beskyttelse af arbejdstagerne er det eneste almene hensyn, der kan begrunde sådanne hindringer for den frie udveksling af tjenesteydelser som de foreliggende, kan eventuelle tekniske forskelle i forvaltningen af disse ordninger ikke begrunde en sådan hindring.

- 22 Den forelæggende rets spørgsmål skal derfor besvares med, at traktatens artikel 59 og 60 er til hinder for, at en medlemsstat pålægger en virksomhed, der er etableret i en anden medlemsstat, og som midlertidigt udfører arbejdsopgaver i den første stat, en forpligtelse til at betale arbejdsgiverbidrag til »timbres-fidélité« og til »timbres-intempéries« for de arbejdstagere, der har været beskæftiget med dette arbejde, når virksomheden allerede betaler lignende bidrag for de samme arbejdstagere og for de samme arbejdsperioder i den stat, hvor den er etableret.

Sagens omkostninger

- 23 De udgifter, der er afholdt af den belgiske, tyske og luxembourgske regering og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Tribunal correctionnel d'Arlon ved dom af 1. september 1994, for ret:

EF-traktatens artikel 59 og 60 er til hinder for, at en medlemsstat pålægger en virksomhed, der er etableret i en anden medlemsstat, og som midlertidigt udfører arbejdsopgaver i den første stat, en forpligtelse til at betale arbejdsgiverbidrag til »timbres-fidélité« og til »timbres-intempéries« for de arbejdstagere, der

har været beskæftiget med dette arbejde, når virksomheden allerede betaler lignende bidrag for de samme arbejdstagere og for de samme arbejdsperioder i den stat, hvor den er etableret.

Edward

Jann

Sevón

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 28. marts 1996.

R. Grass

D.A.O. Edward

Justitssekretær

Formand for Første Afdeling